

ĢENERĀLADVOKĀTES VERICAS TRSTENJAKAS [VERICA TRSTENJAK]

SECINĀJUMI,

sniegti 2008. gada 17. jūlijā¹

I — Ievads

1. Šajā lietā iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai Beļģijas 1991. gada 14. jūlija Likuma par tirdzniecības darbībām, informācijas sniegšanu un patērētāju aizsardzību (turpmāk tekstā — “Beļģijas Patērētāju aizsardzības likums”) norma, saskaņā ar kuru distances līguma gadījumā pārdevējs nevar prasīt patērētājam nekādu norēķināšanos vai samaksu pirms septiņu darba dienu ilgā atteikuma termiņa beigām, ir pretrunā EKL 28.–30. pantam. Šīs analīzes ietvaros ir arī jānovērtē, vai īpašais veids, kādā Beļģijas iestādes interpretē minēto Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma normu, proti, ka, noslēdzot distances līgumu, pārdevējs nevar patērētājam prasīt kredītkartes numuru, lai gan pārdevējs apņemas to neizmantot samaksas iekasēšanai pirms atteikuma termiņa beigām, ir pretrunā minētajiem [EKL] līguma pantiem. Tādējādi šajā lietā ir izvirzīti nozīmīgi jautājumi par pārdošanu internetā un ar to saistītajiem maksājumiem ar kredītkartēm, kuru dēļ pārdošana internetā ir atvieglota un kas arī tai iedrošina.

2. Raugoties plašākās kopsakarībās, šī lieta labi ilustrē, ka, attīstoties pirkuma līgumam, arī pirkuma cenas samaksas noteikumiem un nosacījumiem ir jātiek pielāgotiem. Romiešu tiesībās pirkuma līgums, piemēram, tika izpildīts tādējādi, ka pārdevējs nodeva lietu pircējam, saņemot no tā pārdošanas cenu²; tātad abi pienākumi tika izpildīti vienlaikus. Attīstoties pirkuma līgumam, samaksas noteikumi un nosacījumi būtiski mainījās, un šīs izmaiņas bija vēl jūtāmākas, attīstoties jaunajām tehnoloģijām. Samaksas noteikumi, kuriem jāveicina samaksas drošība, vienkāršība un, ja iespējams, visu attiecīgo pušu aizsardzība, tātad ir arī jāpielāgo tehnoloģiju attīstībai, kas ļauj veikt elektronisku pārvaldi un tirdzniecību. Tātad, vērtējot šo lietu, mums jāpatur arī prātā, ka elektroniskā pārvalde un tirdzniecība, kā arī ar to saistīti maksājumi ar kredītkartēm nākotnē būs vēl izplatītāki, nekā tie ir šodien.

3. Šajā lietā vērtējumā, pamatojoties uz EKL 29. pantu, ir aplūkots nozīmīgs jautājums par pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību definīciju,

1 — Oriģinālvaloda — slovēņu.

2 — Watson, A. *Roman Law & Comparative Law*. The University of Georgia Press, Atēnas un Londona, 1991, 45. lpp.; Korošec, V. *Rimsko pravo*. I. del, Uradni list, Ljubljana, 2005, 277. lpp.

kuri saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ir tikai tie dalībvalstu pasākumi, kuri īpaši ierobežo eksportu un tiesību normās vai faktiski atšķirīgi regulē iekšējo tirdzniecību un regulāro eksporta tirdzniecību un ar kuriem tādējādi tiek garantētas priekšrocības valsts tirgum.

līguma [atsaukt līgumu], ja vien [..] direktīvā nav norādīts citādi [..].”

5. Atbilstoši Direktīvas 97/7 6. pantam:

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *Kopienų tiesības*

4. Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 20. maija Direktīvas 97/7/EK par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV L 144, 19. lpp.; turpmāk tekstā — “Direktīva 97/7”) četrpadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

“1. Attiecībā uz jebkuru no attāluma noslēgtu līgumu patērētājam ir vismaz septiņu darba dienu termiņš, kura laikā viņš, nemaksājot sodu un nesniedzot nekādu pamatojumu, var atteikties no šā līguma [atsaukt šo līgumu]. Vienīgā maksa, ko var prasīt no patērētāja, ja viņš izmanto atteikuma [atsaukuma] tiesības, ir preču atpakaļ nosūtīšanas tiešās izmaksas.

Šo tiesību izmantošanas termiņš sākas:

— attiecībā uz precēm — no dienas, kurā patērētājs tās ir saņēmis, ja ir izpildītas 5. pantā noteiktās saistības,

“tā kā patērētājam faktiski nav iespēju apskatīt izstrādājumu vai pārliecināties par sniegtā pakalpojuma raksturu pirms līguma noslēgšanas; tā kā būtu jāparedz tiesības atteikties no

[..]

2. Ja patērētājs saskaņā ar šo pantu izmanto atteikuma [atsaukuma] tiesības, piegādātāja pienākums ir bez atlīdzības atmaksāt patērētāja samaksātās summas. Vienīgā maksa, ko var prasīt no patērētāja, ja viņš izmanto atteikuma [atsaukuma] tiesības, ir preču atpakaļ nosūtīšanas tiešās izmaksas. Šāds atlīdzinājums ir jārealizē iespējami īsā laikā un jebkurā gadījumā — 30 dienu laikā.

3. Ja vien puses nav vienojušās citādi, patērētājs nevar izmantot 1. punktā paredzētās atteikuma [atsaukuma] tiesības attiecībā uz līgumiem:

[..]

— par tādu preču piegādi, kas izgatavotas pēc patērētāja specifikācijām vai ir nepārprotami personalizētas, vai arī to rakstura dēļ nav nosūtāmas atpakaļ, vai var ātri sabojāties, vai drīz beidzas to derīguma termiņš,

[..].”

6. Atbilstoši Direktīvas 97/7 8. pantam:

“Dalībvalstis nodrošina vajadzīgos pasākumus, lai patērētājs varētu:

— lūgt maksājuma anulēšanu, ja saistībā ar distances līgumiem, uz ko attiecas [..] direktīva, ir negodīgi izmantota viņa maksājumu karte,

— negodīgas izmantošanas gadījumā saņemt atpakaļ samaksātās summas.”

7. Atbilstoši Direktīvas 97/7 14. pantam:

“Dalībvalstis var ieviest vai saglabāt stingrākus Līgumam [EKL] atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas [..] direktīva, lai nodrošinātu augstāku patērētāja aizsardzības līmeni. Šādi noteikumi vajadzības gadījumā vispārējās

interesēs un saskaņā ar Līgumu ietver aizliegumu par konkrētu preču vai pakalpojumu, jo īpaši medikamentu, laišanu tirgū šo valstu teritorijā ar distances līgumu starpniecību.”

- ja attiecīgajā valstī pirms līguma noslēgšanas viņam tika adresēts īpašs uzaicinājums vai ieteikums, un viņš šajā valstī no savas puses ir veicis visus nepieciešamos pasākumus, lai noslēgtu līgumu, vai

B — Romas konvencija

8. Konvencijas par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, kas atvērta parakstīšanai Romā 1980. gada 19. jūnijā (turpmāk tekstā — “Romas konvencija”) 5. pantā ar nosaukumu “Konkrēti patērētāju līgumi” ir noteikts:

“1. Šo pantu piemēro līgumam, kura priekšmets ir preču vai pakalpojumu piegāde personai (patērētājam) tādām nolūkam, kuru var uzskatīt par esošu ārpus tās nodarbošanās vai profesionālās darbības, vai līgumam par kredīta piešķiršanu šim nolūkam.

2. Neatkarīgi no 3. panta pušu veiktā tiesību akta izvēle nedrīkst patērētājam liegt aizsardzību, ko viņam nodrošina tās valsts imperatīvās normas, kurā atrodas viņa pastāvīgā dzīvesvieta:

- ja otra puse vai tās pārstāvis attiecīgajā valstī ir saņēmis patērētāja pasūtījumu, vai

- ja līgums ir par preču pārdošanu un patērētājs ir ceļojis no attiecīgās valsts uz citu valsti un tur veicis pasūtījumu, ar noteikumu, ka patērētāja ceļojumu organizēja pārdevējs, lai mudinātu patērētāju pirt.

3. Neatkarīgi no 4. panta līgumam, uz kuru attiecas šis pants, gadījumā, ja nav veikta izvēle saskaņā ar 3. pantu, piemēro tās valsts tiesību aktus, kurā atrodas patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta, ja līgums ir noslēgts šā panta 2. punktā minētajos apstākļos.”

C — *Beļģijas tiesības*

nāšana ir jāveic ne vēlāk kā trīsdesmit dienas pēc atteikuma [atsaukuma].

9. Beļģijā patērētāju tiesības atsaukt distances līgumu ir noteiktas Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. pantā.

[..]”

10. Atbilstoši Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punktam:

III — Faktiskā situācija, pamata tiesvedība un prejudiciālais jautājums

“Izņemot gadījumus, kad ir piemērojams 1991. gada 12. jūnija Likuma par patēriņa kredītu 45. panta 1. punkts, patērētājam nevar prasīt nekādu norēķinu vai maksājumu veikšanu pirms septiņu darba dienu ilgā atteikuma [atsaukuma] termiņa, kas ir norādīts 1. punktā, beigām.

11. *Santurel Inter BVBA* (turpmāk tekstā — “*Santurel*”), kuras vadītājs ir L. Gisbrehts [*L. Gysbrechts*], ir sabiedrība, kas specializējas pārtikas piedevu vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā.

Atteikuma [atsaukuma] tiesību, kas paredzētas 1. un 2. punktā, izmantošanas gadījumā pārdevējam ir jāatlīdzina patērētāja samaksātās summas, neieturot nodevas. Šī atlīdzī-

12. Pēc Francijas klienta iesniegtās sūdzības Beļģijas ekonomikas inspekcijas administrācija (*l'administration de l'inspection économique*) veica izmeklēšanu, pamatojoties uz kuru gan sabiedrība *Santurel*, gan Gisbrehts tika apsūdzēti Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma normu par distances līgumu pārkāpumā. Šie pārkāpumi, konkrētāk, izpaužas Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma

80. panta 3. punktā paredzētā aizlieguma patērētājam prasīt norēķinu vai samaksu pirms septiņu darba dienu atteikuma termiņa beigām neievērošanā. Konkrētāk, runa ir par interpretācijas, kādu Beļģijas iestādes piešķir šai normai, neievērošanu, atbilstoši tai ir aizliegts prasīt patērētājam viņa kredītkartes numuru pirms septiņu darba dienu atteikuma termiņa beigām.

13. Krimināltiesvedībā Dendermondes [*Dendermonde*] Pirmās instances tiesa katram apsūdzētajam piesprieda EUR 1250 lielu naudas sodu. Puses par spriedumu iesniedza apelāciju *Hof van Beroep te Gent* [Ģentes Administratīvajā tiesā], kura uzdeva Tiesai prejudiciālu jautājumu par iepriekš minētās Beļģijas tiesību normas saderību ar Kopienu tiesībām.

14. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punktā paredzētais aizliegums rada Beļģijas pārdēvējam risku, ka viņam būs grūtības saņemt samaksu par piegādēm no citās dalībvalstīs dzīvojošām pusēm, kas ir vēl ticamāk, ja pārtikas piedevu pārdošanas cenu summas ir nelielas. Iesniedzējtiesa piekrīt apsūdzēto viedoklim, ka šis aizliegums ir nepamatots šķērslis preču brīvai aprītei Kopienā.

15. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa ar 2007. gada 20. marta rīkojumu nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Beļģijas [...] Likums [par patērētāju aizsardzību] ir uzskatāms par tādu pasākumu, kas aizliegts ar EKL 28.–30. pantu, ja šī valsts likuma 80. panta 3. punktā ir paredzēts aizliegums noteikt atteikuma termiņa laikā pieprasīt no patērētāja iemaksu pirms preču piegādes vai pilnu samaksu, kā rezultātā šī likuma faktiskā ietekme uz preču tirdzniecību pašu valstī, salīdzinot ar darījumiem ar citas dalībvalsts pilsoņiem, nav tāda pati, un vai tādējādi rodas faktiskais EKL 23. pantā garantētās preču brīvas aprītes ierobežojums?”

IV — Tiesvedība Tiesā

16. Iesniedzējtiesas rīkojums Tiesā tika saņemts 2007. gada 19. aprīlī. Mutvārdu procesā apsvērumus sniedza *Santurel*, Beļģijas valdība un Eiropas Kopienu Komisija. 2008. gada 20. maija Tiesas sēdē Beļģijas valdība un Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus un atbildēja uz Tiesas jautājumiem.

V — Lietas dalībnieku argumenti

17. *Santurel* uzskata, ka Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka distances līguma gadījumā pārdevējs var prasīt pircēja kredītkartes numuru, ja, to darot, viņš apņemas šo numuru neizmantojot samaksas iekasēšanai pirms atteikuma termiņa beigām. *Santurel* apgalvo, ka interpretācija, saskaņā ar kuru ir aizliegts distances līguma gadījumā prasīt kredītkartes numuru, ir pretrunā EKL 28.–30. pantam. Šajā sakarā tā atsaucas, pirmkārt, uz lietu *Dassonville*³ un, otrkārt, uz apvienotajām lietām *Keck* un *Mithouard*⁴, un apgalvo, ka Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma interpretācija, saskaņā ar kuru pārdevējs nevar prasīt patērētājam kredītkartes numuru, faktiski neietekmē vienādi eksportu un pārdošanu Beļģijā. Tā uzskata, ka šī Beļģijas likuma interpretācija ir faktiskais šķērslis preču brīvai aprītei un tātad pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas EKL ir aizliegts.

18. *Beļģijas valdība* rakstveida apsvērumos apgalvo, ka Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punkts ir saderīgs ar EKL, jo tajā ir noteikts patērētāju aizsardzības papildu pasākums, kas pamatots ar Direktīvas 97/7 14. pantu. Beļģijas valdība piekrist, ka šī

tiesību norma Beļģijas pārdevējam rada noteiktu risku, ka viņš nesaņems samaksu par precī, kas piegādāta uz ārvalstīm. Bet, pēc tās uzskata, šī norma nav pretrunā Kopienas tiesībām. Ja arī Tiesa tomēr konstatētu, ka attiecīgā Beļģijas tiesību norma ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību EKL 28. panta izpratnē, šis pasākums ir pamatots ar patērētāju aizsardzību. Tas ir vērst uz to, lai garantētu patērētājam iespēju efektīvi izmantot savas atteikuma tiesības. Beļģijas valdība uzskata, ka šī tiesību norma ir samērīga ar mērķi aizsargāt patērētājus.

19. Tiesas sēdē Beļģijas valdība vēl arī paskaidroja, ka šobrīd Beļģijā norit karaļa lēmuma pieņemšanas procedūra, kurā ir reglamentēta samaksas kārtība distances līguma gadījumā, kura neradītu risku patērētājam, vienlaikus aizsargājot arī pārdevēju. Atbilstoši šai samaksas kārtībai patērētājs pirkuma cenu pārskaita uz trešās neatkarīgās personas rēķinu, bet, beidzoties atteikuma termiņam, summa tiek pārskaitīta pārdevējam. Beļģijas valdība piebilst, ka distances pirkuma gadījumā pārdevējs nevar ierobežot patērētāja iespējas izvēlēties vienu no vairākiem samaksas veidiem.

20. Par Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punkta ietekmi uz importu Komisija apgalvo, ka šī tiesību norma var ietekmēt arī pirkuma līgumus, ko citu dalībvalstu pārdevēji noslēguši ar Beļģijā dzīvojošiem pircējiem, jo Romas konvencijas 5. panta 2. punkts ļauj patērētājiem atsaukties

3 — 1974. gada 11. jūlija spriedums lietā 8/74 (*Recueil*, 837. lpp.).

4 — 1993. gada 24. novembra spriedums apvienotajās lietās C-267/91 un C-268/91 (*Recueil*, I-6097. lpp.).

uz Beļģijā paredzēto aizsardzības līmeni, kurš ir augstāks nekā viņu dalībvalstī paredzētais. Komisija analīzi uzsāk ar līdzvērtīgas ietekmes definīciju, kas noteikta spriedumā lietā *Dassonville*⁵, un turpinājumā veic analīzi, pamatojoties uz spriedumu apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*⁶. Attiecībā uz pēdējo minēto lietu tā apgalvo, ka Beļģijas tiesību norma attiecas uz visiem tirgus dalībniekiem un ka tā vienādi skar gan valsts, gan importētās preces. Komisija uzskata, ka apstrīdētās Beļģijas tiesību normas ietekme ir jānovērtē valsts tiesai. Komisija uzskata, ka, ja tiešām apgrūtinājums importētajām precēm ir lielāks un ka līdz ar to Beļģijas tiesību normas ir pasākums ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, šo pasākumu ir iespējams pamatot ar patērētāju aizsardzību, un ka tas ir samērīgs.

pasākumu, kura mērķis vai sekas ir eksporta ierobežošana lietas *Groenveld* un tai sekojošās judikatūras izpratnē⁷. Tiesas sēdē Komisija piedāvāja Tiesai grozīt pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību definīciju un definēt tos kā “pasākumus, kuru rezultātā tiek ierobežots eksports un kuri rada atšķirīgu attieksmi pret tirdzniecību dalībvalstī un eksportu”. Pamatojoties uz šo jauno definīciju, Komisija konstatē, ka apstrīdētā Beļģijas tiesību norma ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību EKL 29. panta izpratnē. Protams, ir iespējams pamatot šo pasākumu ar patērētāju aizsardzību, bet Komisija uzskata, ka tas neatbilst samērīguma principam.

VI — Ģenerāldavokāta vērtējums

A — *Ievads*

21. Par ietekmi uz eksportu Komisija uzskata, ka Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punkts nav pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību EKL 29. panta nozīmē. Lai gan apstrīdētā tiesību norma var vairāk ietekmēt tirdzniecību ar citām dalībvalstīm nekā tirdzniecību Beļģijā, šajā gadījumā nav runa par

22. Šajā lietā iesniedzējtiesa jautā, vai Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma norma, kas distances līgumu gadījumā aizliedz prasīt no patērētāja norēķinu vai samaksu pirms septiņu darba dienu atteikuma termiņa

5 — Iepriekš minēts 3. zemsvītras piezīmē.

6 — Iepriekš minēts 4. zemsvītras piezīmē.

7 — 1979. gada 8. novembra spriedums lietā C-15/79 *Groenveld* (*Recueil*, 3409. lpp.).

beigām, kurš ir paredzēts Direktīvā 97/7, ir pretrunā EKL 28., 29. un 30. pantam. Lai gan valsts tiesa savu jautājumu ir formulējusi tā, lai uzzinātu, vai pats Beļģijas tiesību normas teksts ir pretrunā EKL 29. pantam, no iesniedzējtiesas rīkojuma izriet, ka valsts tiesa vēlas uzzināt, vai minētajām EKL normām ir pretrunā interpretācija, kāda praksē ir dota Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma normai, t.i., ka pārdevējs nevar prasīt patērētājam tā kredītkartes numuru, lai gan tas apņemas to neizmantot samaksas iekasēšanai pirms septiņu darba dienu atteikuma termiņa beigām. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesas pienākums ir sniegt iesniedzējtiesai visus Kopienas tiesību interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izspriežot iztiesājamo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa savos jautājumos ir uz tiem norādījusi⁸. Tādējādi, ja Tiesa vērtē, vai valsts tiesību norma ir pretrunā Kopienas tiesībām, tai ir jāņem vērā šīs normas saturs, pamatojoties uz Beļģijas iestāžu sniegto tās interpretāciju⁹.

23. Vispirms ir jāatgādina, ka, pieņemot apstrīdēto tiesību normu, Beļģija ir izmantojusi iespēju, kura tai ir piešķirta atbilstoši Direktīvas 97/7 14. pantam, kura ļauj dalībvalstīm ieviest vai saglabāt stingrākus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu augstāku patērētāja aizsardzības līmeni. Tomēr šīm stingrākajām tiesību normām ir jābūt saderīgām ar Līgumu [EKL]¹⁰, kā tas ir skaidri noteikts minētajā pantā. Līdz ar to šajā lietā rodas jautājums, vai apstrīdētā Beļģijas tiesību norma ir pretrunā Līguma [EKL] normām, kas attiecas uz preču brīvu apripi.

24. Šajos secinājumos es vispirms analizēšu prejudiciālo jautājumu EKL 28. panta aspektā, pēc tam EKL 29. panta aspektā. Veicot analīzi, pamatojoties uz EKL 29. pantu, es vispirms jautājumu izvērtēšu, pamatojoties uz šobrīd spēkā esošo judikatūru, pēc tam es aplūkošu un izvērtēšu iespējamās iemeslus, kas pamato šīs judikatūras grozīšanu, un, visbeidzot, piedāvāšu, pamatojoties uz EKL 29. pantu, atbildi uz prejudiciālo jautājumu, izmantojot jaunos grozītos vērtēšanas kritērijus.

8 — Skat., piemēram, 1990. gada 12. decembra spriedumu lietā C-241/89 *SARPP* (*Recueil*, I-4695. lpp., 8. punkts), 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-387/01 *Weigel* (*Recueil*, I-4981. lpp., 44. punkts) un 2007. gada 11. septembra spriedumu lietā C-17/06 *Céline* (Krājums, I-7041. lpp., 29. punkts).

9 — Tādējādi Tiesa, piemēram, 1996. gada 19. novembra spriedumā lietā C-42/95 *Siemens* (*Recueil*, I-6017. lpp.) ir lēmusi par to, vai Vācijas *Bundesgerichtshof* (Federālā Augstākā tiesa) judikatūra ir pretrunā Kopienas tiesībām. Tiesību teorijā attiecībā uz interpretācijas, ko Beļģijas iestādes sniedz valsts tiesību normai, ņemšanu vērā skat. Bieber, R., Epiney, A., Haag, M. *Die Europäische Union*. 6. izdevums, Nomos, Bādenbādene, 2005, 280. un 281. lpp., 128. punkts; par valsts tiesību normu interpretāciju valsts pienākumu neizpildes konstatēšanas procedūrā skat. Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I. *Procedural Law of the European Union*. 2. izdevums, Sweet & Maxwell, Londona, 2006, 162. lpp., 5-056. punkts.

10 — Tiesa to ir apstiprinājusi arī tās 2003. gada 11. decembra spriedumā lietā C-322/01 *Deutscher Apothekerverband* (*Recueil*, I-14887. lpp., 64. punkts).

B — *Prejudiciālā jautājuma vērtējums, pamatojoties uz EKL 28. pantu*

25. Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vispirms vēlas uzzināt, vai apstrīdētā Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma norma ir pret-runā EKL 28. pantam. Šajā sakarā Komisija uzskata, ka tad, ja Beļģijas pircējs iegūst preci no citā dalībvalstī reģistrēta pārdevēja, Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punkts var ietekmēt preces importu uz Beļģiju. Šādā gadījumā Beļģijas patērētājs tiešām var atsaukties uz Romas konvencijas 5. panta 2. punktu, saskaņā ar kuru viņa līgumam tiek piemērots tās valsts likums, kurā atrodas viņa pastāvīgā dzīvesvieta. Es piekritu Komisijas veiktajai analīzei, ka šāda problēma praksē var arī rasties, izmantojot regulu, kas tiek dēvēta par “Roma I”¹¹, bet Komisijas apgalvojumiem nav nekāda sakara ar faktisko situāciju pamata lietā.

11 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Regula (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām, (Roma I) (OV L 177, 6. lpp.) atbilstoši tās 29. pantam būs piemērojama no 2009. gada 17. decembra, izņemot 26. pantu, kas būs jāpiemēro no 2009. gada 17. jūnija. Regulas 6. panta 1. punktā ir noteikts, ka patērētāju līgumus “reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā ir patērētāja pastāvīgā mītnesvieta [dzīvesvieta], ja uzņēmējs: a) savu komercdarbību vai profesionālo darbību veic valstī, kurā ir patērētāja pastāvīgā mītnesvieta [dzīvesvieta]; vai b) kā citādi vērs šādu darbību uz minēto valsti vai vairākām valstīm, tostarp minēto valsti, un ja līgums attiecas uz šādu darbību jomu”. Saskaņā ar šī panta 2. punktu līgumslēdzējas puses var izvēlēties līgumam piemērojamos likumus: “Tomēr šādas izvēles iznākumā patērētājam nedrīkst būt liegta aizsardzība, kas tam piešķirta ar noteikumiem, no kuriem nevar atkāpties, savstarpēji vienojoties, atbilstīgi tiesību aktiem, kurus piemērotu saskaņā ar 1. punktu, ja nebūtu izdarīta izvēle”.

26. Pamata prāvas faktiskie apstākļi neatbēcas uz preces ieviešanu Beļģijā, bet gan — tieši otrādi — uz šīs preces eksportu no Beļģijas. Līdz ar to EKL 28. pants nav piemērojams pamata prāvas faktiem. Atteikums lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu ir iespējams tikai tad, ja acīmredzami ir skaidrs, ka prasītajai Kopienas tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar realitāti vai pamata prāvas priekšmetu, vai ja problēma ir hipotētiska¹².

27. Līdz ar to es uzskatu, ka Tiesai nav jāatbild uz prejudiciālo jautājumu EKL 28. panta aspektā.

12 — Skat. cita starpā 1981. gada 16. decembra spriedumu lietā 244/80 *Foglia (Recueil, 3045. lpp., 18. punkts)*, 1995. gada 15. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no C-422/93 līdz C-424/93 *Zabala Erasun u.c. (Recueil, I-1567. lpp., 29. punkts)*, 1998. gada 12. marta spriedumu lietā C-314/96 *Djabali (Recueil, I-1149. lpp., 19. punkts)* un 2008. gada 17. aprīļa spriedumu lietā C-404/06 *Quelle* (Krājums, I-2685. lpp., 20. punkts).

C — Prejudiciālā jautājuma vērtējums, pamatojoties uz EKL 29. pantu

29. Atšķirībā no pašiem kvantitatīvajiem ierobežojumiem, kurus Tiesa tāpat ir definējusi EKL 28. panta un 29. panta ietvaros¹³, pasākumi ar kvantitatīvajiem eksporta ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību judikatūrā ir definēti daudz plašāk nekā pasākumi ar importa kvantitatīvajiem pasākumiem līdzvērtīgu iedarbību.

1) Vērtējums, pamatojoties uz pastāvošo judikatūru

28. Šajā lietā ir jānoskaidro, vai Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punkts ir pasākums ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību. Kā es jau iepriekš minēju, šajā analizē es pārbaudu gan aizliegumu prasīt norēķinu vai samaksu distances līguma gadījumā, kurš izriet jau no paša šīs normas teksta, gan īpašo valsts iestāžu veikto šī normas interpretāciju attiecībā uz kredītkartēm, t.i., ka pārdevējs nekādā gadījumā nevar prasīt patērētājam viņa kredītkartes numuru pirms septiņu darba dienu atteikuma termiņa beigām.

30. Iepriekšējā judikatūrā Tiesa ir vienādi interpretējusi kā pasākumus ar kvantitatīvajiem eksporta, tā importa ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību. Lietā *Bouhelier* u.c.¹⁴, kuru Tiesa izlēma 1977. gadā, tā pasākumus ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību definēja kā pasākumus, "kas var tieši vai netieši, pašreiz vai potenciāli ierobežot tirdzniecību Kopienā"¹⁵. Tādējādi, izstrādājot šo definīciju, Tiesa vadījās no pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību EKL 28. panta ietvaros definīcijas, kas sniegta spriedumā lietā *Dassonville*¹⁶, kurā tā ir nospriedusi, ka "jebkurš dalībvalstu tiesiskais regulējums par tirdzniecību, kas var tieši vai

13 — 1973. gada 12. jūlija spriedumā lietā 2/73 *Riseria Geddo* (*Recueil*, 865. lpp., 7. punkts) Tiesa ir nospriedusi, ka kvantitatīvu ierobežojumu "aizliegums attiecas uz pasākumiem, kuriem ir pilnīga vai daļēja importa, eksporta vai tranzīta aizlieguma raksturs" [Neoficiāls tulkojums].

14 — 1977. gada 3. februāra spriedums lietā 53/76 *Bouhelier* (*Recueil*, 197. lpp.).

15 — Iepriekš 14. zemsvītras piezīmē minētais spriedums, 16. punkts.

16 — Iepriekš 3. zemsvītras piezīmē minētais spriedums, 5. punkts.

netieši, pašreiz vai potenciāli ierobežot tirdzniecību Kopienā”¹⁷, ir uzskatāms par pasākumu ar importa kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību.

tirgum par sliktu citu dalībvalstu tirdzniecībai vai ražošanai”¹⁹.

31. Divus gadus pēc lietā *Bouhelier* u.c. pieņemtā nolēmuma, tāpat 1979. gadā, Tiesa būtiski paplašināja šo definīciju saistībā ar EKL 29. pantu spriedumā lietā *Groenveld*¹⁸, kurā tā nosprieda, ka EKL 29. pants (agrāk — EK līguma 34. pants) ietver “pasākumus, mērķis vai sekas ir [īpaši] eksporta ierobežošana un tādējādi nevienlīdzīgas attieksmes radišana starp dalībvalsts iekšējo tirdzniecību un tās eksporta tirdzniecību, lai nodrošinātu īpašas priekšrocības valsts ražojumiem [precēm] vai attiecīgās dalībvalsts iekšējam

32. Judikatūrā pēc sprieduma lietā *Groenveld* Tiesa vairākkārt ir apstiprinājusi šo definīciju (dēvētu par *Groenveld* testu)²⁰. Tā daļēji ir atkāpusies no formulējuma spriedumā lietā *Groenveld* tikai dažās lietās, kurās tā izlaida pusi no minētā testa trešās daļas (“kaitējot citu dalībvalstu precēm vai tirdzniecībai”). Kā piemērs ir jāmin lietas *Delhaize* un *Le Lion*²¹, Komisija/Belģija²² un *Sydhavns Sten & Grus* (FFAD/*Koebenhavns Kommune*)²³. Tomēr *Groenveld* testa būtiskie elementi ir palikuši spēkā līdz pat šim brīdim.

33. Tādējādi *Groenveld* tests ietver trīs savstarpēji neatkarīgus nosacījumus: pirmkārt, pasākuma mērķis vai sekas ir īpaši eksporta ierobežošana; otrkārt, pasākums rada nevienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalsts iekšējo tirdzniecību un tās eksporta

17 — Turpinājumā Tiesa vēl vairākkārt ir apstiprinājusi šo definīciju EKL 28. panta ietvaros. Skat., piemēram, 1981. gada 9. decembra spriedumu lietā 193/80 Komisija/Itālija (*Recueil*, 3019. lpp., 18. punkts), 1982. gada 22. jūnija spriedumu lietā 220/81 *Robertson* u.c. (*Recueil*, 2349. lpp., 9. punkts), 1993. gada 18. maija spriedumu lietā C-126/91 *Yves Rocher* (*Recueil*, I-2361. lpp., 9. punkts), 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-217/99 Komisija/Belģija (*Recueil*, I-10251. lpp., 16. punkts), 2003. gada 19. jūnija spriedumu lietā C-420/01 Komisija/Itālija (*Recueil*, I-6445. lpp., 25. punkts), 2004. gada 2. decembra spriedumu lietā C-41/02 Komisija/Nīderlande (Krājums, I-11375. lpp., 39. punkts), 2005. gada 26. maija spriedumu lietā C-20/03 *Burmanjer* u.c. (Krājums, I-4133. lpp., 23. punkts), 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-147/04 *De Groot* un *Slot Allium und Bejo Zaden* (Krājums, I-245. lpp., 71. punkts), 2006. gada 28. septembra spriedumu lietā C-434/04 *Ahokainen* un *Leppik* (Krājums, I-9171. lpp., 18. punkts) un 2007. gada 20. septembra spriedumu lietā C-297/05 Komisija/Nīderlande (Krājums, I-7467. lpp., 53. punkts).

18 — Iepriekš 7. zemsviras piezīmē minētais spriedums.

19 — Iepriekš 7. zemsviras piezīmē minētais spriedums, 7. punkts.

20 — Skat., piemēram, 1981. gada 14. jūlija spriedumu lietā 155/80 *Oebel* (*Recueil*, 1993. lpp., 15. punkts), 1984. gada 7. februāra spriedumu lietā 237/82 *Jongeneel Kaas* u.c. (*Recueil*, 483. lpp., 22. punkts), 1990. gada 27. marta spriedumu lietā C-9/89 Spānija/Padome (*Recueil*, I-1383. lpp., 21. punkts), 1991. gada 24. janvāra spriedumu lietā C-339/89 *Alstom Atlantique* (*Recueil*, I-107. lpp., 14. punkts), 1992. gada 10. novembra spriedumu lietā C-3/91 *Exportur* (*Recueil*, I-5529. lpp., 21. punkts), 1999. gada 22. jūnija spriedumu lietā C-412/97 *ED* (*Recueil*, I-3845. lpp., 10. punkts), 2003. gada 20. maija spriedumu lietā C-108/01 *Consorzio del Prosciutto di Parma* un *Salumificio S. Rita* (*Recueil*, I-5121. lpp., 54. punkts), 2003. gada 20. maija spriedumu lietā C-469/00 *Ravil* (*Recueil*, I-5053. lpp., 40. punkts), 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-12/02 *Grilli* (*Recueil*, I-11585. lpp., 41. punkts) un 2005. gada 8. novembra spriedumu lietā C-293/02 *Jersey Produce Marketing Organisation* (Krājums, I-9543. lpp., 73. punkts).

21 — 1992. gada 9. jūnija spriedums lietā C-47/90 *Delhaize* un *Le Lion* (*Recueil*, I-3669. lpp., 12. punkts).

22 — 1994. gada 24. marta spriedums lietā C-80/92 Komisija/Belģija (*Recueil*, I-1019. lpp., 24. punkts).

23 — 2000. gada 23. maija spriedums lietā C-209/98 *Sydhavns Sten & Grus* (*Recueil*, I-3743. lpp., 34. punkts).

tirdzniecību; treškārt, šādā veidā tiek nodrošinātas īpašas priekšrocības valsts precēm vai attiecīgās dalībvalsts iekšējam tirgum par sliktu citu dalībvalstu tirdzniecībai vai precēm.

neatkarīgi no tā, vai tie preces pārdod Beļģijā vai ārpus Beļģijas. Turklāt šīs normas un tās interpretācijas faktiskā ietekme uz pārdošanu Beļģijā un ārvalstīs ir vienāda. Tāpēc, manuprāt, nevar pieņemt argumentu, kuru ir minējusi iesniedzējtiesa, ka šis pasākums faktiski neietekmē vienādi preču tirdzniecību valsts iekšienē un darījumus ar citu dalībvalstu pilsoņiem.

34. Es uzskatu, ka iepriekš minētie nosacījumi šajā lietā nav izpildīti.

35. Apstrīdētās Beļģijas tiesību normas un tās interpretācijas mērķis vai sekas nav īpaši ierobežot eksporta norisi, jo šī tiesību norma un tās interpretācija neattiecas īpaši uz eksportu, bet gan uz vispārīgu aizliegumu prasīt samaksu un neiespējamību prasīt kredītkartes numuru pirms atteikuma termiņa beigām.

36. Turklāt šī tiesību norma un tās interpretācija nerada atšķirīgu attieksmi ne tiesību ziņā, ne faktiski pret dalībvalsts iekšējo tirdzniecību un tās eksporta tirdzniecību. No tiesību viedokļa tai ir vienāda iedarbība un tā vienādā mērā attiecas uz visiem pārdevējiem,

37. Iesniedzējtiesa apgalvo, ka ir sarežģītāk un apgrūtinātāk atgūt summas no patērētājiem, kas atrodas citās dalībvalstīs, ja šie patērētāji nemaksā par pasūtīto preci. Es uzskatu, kas šis arguments nav pamatots. Nepastāvot jebkādiem konkrētiem pierādījumiem, mēs no šīs pārlicības nevaram secināt, ka šo summu atgūšana ir sarežģītāka un apgrūtinātāka tikai tādēļ, ka patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī. Tas, ka patērētāja pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, nekādā ziņā obligāti nenozīmē, ka pārdevējam pret patērētāju vienmēr ir jāvērsas tās valsts tiesā, kurā ir viņa pastāvīgā dzīvesvieta²⁴.

38. Šajā sakarā ir jānorāda, ka Komisija ir jau pieņēmusi vairākus pasākumus, kas attiecas uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās ar

²⁴ — Šāda piekritība ir iespējama tikai atbilstoši Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 12, 1. lpp.) 15.–17. pantam un tajā uzskaitītajiem nosacījumiem.

pārrobežu elementiem, kuri veicina iekšējā tirgus pareizu darbību²⁵. Saskaņā ar EKL 65. pantu šie pasākumi ietver tiesas un ārpustiesas nolēmumu paziņošanas uzlabošanu un vienkāršošanu, sadarbību pierādījumu vākšanā, nolēmumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās, vienlaikus ar šiem pasākumiem veicinot tiesību normu kolizijām piemērojamo noteikumu saderību un novēršot šķēršļus civillietu labākai izskatīšanai. Ievērojot visus minētos Kopienų pasākumus, nevar uzskatīt par pamatotu apgalvojumu, ka pārdevējam, kas reģistrēts dalībvalstī, būs grūtāk izsaukt uz tiesu patērētāju, kura dzīvesvieta ir citā dalībvalstī. Turklāt jāņem vērā, ka regula, ar kuru ir izveidota Eiropas procedūra maza apmēra prasībām, ir jāpiemēro nākotnē pārrobežu strīdiem tādos gadījumos, kā šeit aplūkotais, kurā ir runa par mazu summu²⁶.

39. Visbeidzot, tā kā Beļģijas tiesību normas mērķis vai sekas nav īpaši ierobežot tirdzniecību un pasākums nerada atšķirīgu attieksmi pret tirdzniecību dalībvalsts iekšienē un tās eksporta tirdzniecību, šī norma nekādā ziņā nenodrošina īpašas priekšrocības ieinteresētās dalībvalsts ražošanai vai iekšējam tirgum par ļaunu citu dalībvalstu ražošanai vai tirdzniecībai. Tātad nav izpildīts arī *Groenveld* testa trešais nosacījums.

40. Līdz ar to varam konstatēt, ka, pamatojoties uz pastāvošo judikatūru, tāda tiesību norma kā Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punkts un tās interpretācija, saskaņā ar kuru pārdevējs nevar septiņu darba dienu atteikuma termiņa laikā prasīt patērētājam kredītkartes numuru, nav pasākums ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību EKL 29. panta izpratnē.

25 — Šajā sakarā pirmām kārtām jāmin Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 805/2004 par Eiropas izpildraksta ieviešanu neapstrīdētiem prasījumiem (OV L 143, 15. lpp.), Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Regula (EK) 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru (OV L 399, 1. lpp.), kā arī Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām [COM(2005) 87, galīgā redakcija — 2005/0020 (COD)]. Skat. tiesību teorijā attiecībā uz dažām no minētajām regulām, piemēram, Rijavec, V. Postopek potrditve Evropskega izvršilnega naslova. *Podjetje in delo*. Nr. 5/2007, 791. lpp.; Stadler, A. From the Brussels Convention to Regulation 44/2001: Cornerstones of a European law of civil procedure. *Common Market Law Review*. Nr. 6/2005, 1639. lpp., un Sujecki, B. Das Europäische Mahnverfahren. *Neue Juristische Wochenschrift*. Nr. 23/2007, 1623. lpp.

26 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija Regula (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām (OV L 199, 1. lpp.). Saskaņā ar tās 29. panta otro daļu tā būs piemērojama no 2009. gada 1. janvāra.

41. Bet ir jāizvērtē, vai, ievērojot vispārējo judikatūras par pamatbrīvībām attīstību un ņemot vērā daudzskaitlīgo pašreizējās judikatūras par pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību

kritiku tiesību teorijā²⁷, ir jāpatur spēkā iepriekš aplūkotais *Groenveld* tests.

2) Argumenti par labu judikatūras grozīšanai

42. Vairāki argumenti runā par labu tam, lai tiktu grozīta pastāvošā judikatūra attiecībā uz pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību definīciju.

43. Pirmais arguments, kas ir jāņem vērā, izdarot šo vērtējumu, ir šāds: šobrīd spēkā esošās definīcijas ierobežojumu dēļ vairāki dalībvalstu pasākumi nekādā gadījumā nevar tikt uzskatīti par pasākumiem ar eksporta

kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, jo diskriminācijas testā ir prasīts obligāti salīdzināt pasākuma iedarbību uz preci, kas tiek pārdota izcelsmes dalībvalstī, un tā iedarbību uz eksportētu preci. Pieņemot, ka konkrētā prece ir ražota dalībvalstī, bet ir paredzēta vienīgi eksportam un netiek pārdota valsts iekšējā tirgū, nav iespējams noteikt, vai pastāv atšķirīga attieksme pret iekšējo tirdzniecību un eksporta tirdzniecību, jo šī prece nav tikusi tirgota iekšējā tirgū; tādējādi tāpat arī nav iespējams noteikt, vai konkrēts pasākums rada priekšrocības valsts ražošanai vai ieinteresētās dalībvalsts iekšējam tirgum²⁸. Šādas preces eksports var būt ievērojami ierobežots, bet ierobežojošos pasākumus tomēr nevar uzskatīt par pasākumiem ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību.

44. Otrais arguments attiecībā uz pastāvošās judikatūras grozīšanu ir tāds, ka EKL 28. un 29. pantam ir vienāds mērķis²⁹ un ka tie ir balstīti uz vienu un to pašu principu, proti, novērst šķēršļus tirdzniecībai Kopienā. Lietas *Schmidberger*³⁰ un Komisija/Austrija³¹ labi ilustrē šī principa identisko raksturu un to

27 — Skat., piemēram, Alexander, W. Case 15/79, P.B. *Groenveld* BV Produktschap voor Vee en Vlees. *Common Market Law Review*. 17. gadagājums, 1980, 285. lpp.; Füller, J. T. *Grundlagen und inhaltliche Reichweite der Warenverkehrsfreiheiten nach dem EG-Vertrag*. Nomos, Badenbādene, 1998, 244. lpp.; Oliver, P. Some Further Reflections on the Scope of Articles 28-30 (Ex 30-36) EC. *Common Market Law Review*. Nr. 4/1999, 799. un turpmākās lpp.; Müller-Graff, P.-C., von der Groeben, H., Schwarze, J. (izd.) *Kommentar zum Vertrag über die Europäische Union und zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft*. 6. izdevums, Nomos, Badenbādene, 2003, 1. sējums, EKL 29. panta komentārs, 1082. un turpmākās lpp., 19. un turpmākie punkti; Tizzano, A. *Trattati dell'Unione Europea e della Comunità Europea*. Giuffrè, Milāna, 2004, 295. lpp.; Oliver, P., Roth, W.-H. The Internal Market and the Four Freedoms. *Common Market Law Review*. Nr. 2/2004, 419. lpp.; Piska, C. Mayer, H. (izd.) *Kommentar zu EU- und EG-Vertrag*. Manz, Dunaj, 2005, 29. panta komentārs, 4. punkts; Barnard, C. *The Substantive Law of the EU*. Oxford University Press, Oksforda, 2007, 171. lpp.; Dawes, A. Importing and exporting poor reasoning: worrying trends in relation to the case law on the free movement of goods. *German Law Journal*. Nr. 8/2007, 761. un turpmākās lpp.

28 — Šajā nozīmē skat arī iepriekš minēto Füller, J. T., 245. lpp.
29 — Iepriekš 27. zemsvitras piezīmē minētajā Füller, J. T., piemēram, 246. lpp. ir norādīts, ka abiem pantiem ir viens tiesību politikas mērķis.

30 — 2003. gada 12. jūnija spriedums lietā C-112/00 *Schmidberger* (*Recueil*, I-5659. lpp.).

31 — 2005. gada 15. novembra spriedums lietā C-320/03 Komisija/Austrija (Krājums, I-9871. lpp.).

līdzāspastāvēšana netieši norāda, ka ir jāsa-
skaņo pasākumi kā ar importam, tā ar
eksportam līdzvērtīgu iedarbību. Sprieduma
lietā Komisija/Austrija 67. punktā Tiesa ir
apgalvojusi, ka “EKL 28. un 29. pants, to
piemērojot atbilstošos apstākļos, ir saprotams
kā centieni Kopienas tirdzniecībā izskaust
visus šķēršļus, tiešos vai netiešos, esošos vai
iespējamos [pašreizējos vai potenciālos]”. Šajā
sakarā Tiesa atsaucas uz sprieduma lietā
*Schmidberger*³² 56. punktu, kurā tā ir atbilstoši
pielīdzinājusi pasākumus ar importam un
eksportam līdzvērtīgu iedarbību. Acīmredzot
šie abi panti nav jāsaprot kā atteikšanās no
līdzšinējās judikatūras attiecībā uz EKL
29. pantu, jo šajā pat laikposmā Tiesa ir
taisījusi arī spriedumu lietā *Jersey Produce*³³,
kurā tā ir apstiprinājusi tā dēvēto *Groenveld*
testu un līdz ar to šauru pasākumu ar eksporta
kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu
iedarbību definīciju. Tomēr divas iepriekš
minētās lietas parāda, ka saistībā ar preču
brīvu apriti — gan attiecībā uz importu, gan
eksportu — ir jāpamatojas uz šķēršļu Kopienu
tirdzniecībai novēršanas principu³⁴. Ņemot
vērā šo principu, es neredzu iemeslu, kāpēc tik
stingri būtu jānošķir pasākumu ar eksportam
līdzvērtīgu iedarbību definīcija no pasākumu
ar importam līdzvērtīgu iedarbību definīcijas.

45. Trešais arguments, kas jāņem vērā, ir
četru pamatbrīvību — preču brīvas aprites,
pakalpojumu sniegšanas brīvības, personu
brīvas pārvietošanās un kapitāla brīvas
aprites — kopuma viendabīgas interpretācijas
nozīme. Pasākumu ar eksporta kvantitatīva-
jiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību
definīcija ir vēl vienīgais gadījums saistībā ar
pamatbrīvībām, kurā Tiesa turpina prasīt
atšķirīgas attieksmes pastāvēšanu, lai konsta-
tētu šīs brīvības ierobežojumu³⁵.

46. Attiecībā uz preču brīvu apriti es iepriekš
jau apstiprināju, ka EKL 28. un 29. pants abi ir
pamatoti ar to pašu principu un ka līdz ar to
atšķirības pasākumu ar importa un eksporta
kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu
iedarbību definīcijās bija nepamatotas. Šajā
sakarā mēs varam piekrist ģenerāldavokāta
Kapotorti [*Capotorti*] viedoklim, kurš lietā
Oebel jau izteica bažas, ka pasākumu ar
līdzvērtīgu iedarbību preču brīvas aprites
jomā neviendabīga koncepcija izraisīs saju-
kumu³⁶.

32 — Iepriekš 30. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Schmidberger*.

33 — Iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētais spriedums, 73. punkts.

34 — Spriedumā *Schmidberger* Tiesa ir skaidri izmantojusi formu-
lējumu, kas attiecas uz importu un eksportu: “jebkuru šķēršļu
[..] tirdzniecībai Kopienā novēršana” (“odstraniti vse ovire [..]
za trgovinske tokove v prometu znotraj Skupnosti”;
“l’élimination de toutes entraves [..] aux courants d’échanges
dans le commerce intracommunautaire”; “to eliminate all
barriers [..] to trade flows in intra-Community trade”;
“[Beseitigung aller] Beeinträchtigungen der Handelsströme
innerhalb der Gemeinschaft”). Iepriekš 30. zemsvītras
piezīmē minētais spriedums lietā *Schmidberger*, 56. punkts,
un iepriekš 31. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā
Komisija/Austrija, 67. punkts.

35 — *Barnard* atgādina, ka attiecībā uz personu brīvu pārvieto-
šanos un preču brīvu kustību Tiesas analīze neierobežo
pasākuma iespējami diskriminējošā rakstura noteikšanu;
skat. iepriekš minēto *Barnard*, C., 171. un 172. lpp. *Behrens*
apgalvo, ka Kopienu pamatbrīvību interpretācija ir attīstīju-
sies no diskriminācijas aizlieguma uz ierobežojumu aizlie-
gumu; skat. *Behrens*, P. Die Konvergenz der wirtschaftlichen
Freiheiten im europäischen Gemeinschaftsrecht. *Europa-
recht*. Nr. 2/1992, 148. un turpmākās lpp.

36 — Ģenerāldavokāta Kapotorti 1981. gada 27. maija secinājumu
lietā 155/80 *Oebel* (iepriekš minēta 20. zemsvītras piezīmē)
3. punkts. Tāpat arī ģenerāldavokāta Gulmana [*Gulmann*]
secinājumi lietā *Delhaize* un *Le Lion* apstiprināja, ka tajās ir
izvirzījies jautājums par to, ka tests, ko Tiesa bija izstrādājusi
lietā *Groenveld*, ir pārāk ierobežojošs. Skat. ģenerāldavokāta
Gulmana 1992. gada 16. janvāra secinājumus lietā *Delhaize*
un *Le Lion* (iepriekš minēta 21. zemsvītras piezīmē).

47. Attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību ir jāatzīmē, ka arī šajā jomā Tiesa noteiktā laika posmā ir prasījusi atšķirīgas attieksmes pastāvēšanu, lai būtu šo normu pārkāpums³⁷, bet vēlāk tā mainīja savu nostāju³⁸. Personu brīvas pārvietošanās jomā Tiesa iepriekšējā judikatūrā arī vienīgi aizliedza dalībvalstīm veikt diskriminējošus pasākumus, bet vēlāk atzina, ka personu brīvas pārvietošanās šķēršļi var arī nebūt diskriminējoši pasākumi³⁹. Kapitāla brīvas aprites garantija arī ietver vairāk nekā tikai diskriminējošu pasākumu aizliegumu; no Tiesas judikatūras izriet, ka tā neaprobežojas ar diskriminējošu pasākumu aizliegšanu

dalībvalstīm, tieši pretēji, tā vadās no šo brīvību ierobežojumu aizlieguma⁴⁰.

48. Neviena no pamatbrīvībām — izņemot pasākumus ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību atbilstoši EKL 29. pantam — tāpat neaprobežojas ar diskriminējošu pasākumu aizliegšanu dalībvalstīm; tieši pretēji, tā vadās no šo brīvību *ierobežojumu* aizlieguma. Šajā sakarā īpaši šaura pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību definīcija būtiski novirzās no pārējo pamatbrīvību interpretācijas.

37 — Skat. 1994. gada 14. jūlija spriedumu lietā C-379/92 *Peralta* (*Recueil*, I-3453. lpp., 51. punkts). Spriedumā lietā *Peralta* Tiesa, piemēram, ir atzinusi, ka Itālijas pasākums, ar kuru ir aizliegts ievadīt jūrā kaitīgas ķīmiskas vielas, nav pretrunā liguma noteikumiem par pakalpojumu sniegšanas brīvību, jo tas attiecas uz visiem kuģiem vienādi, neatkarīgi no tā, vai tie pārvadā Itālijas vai citas dalībvalsts izcelsmes kravu, un ka līdz ar to tas nenoskir pakalpojumus eksportētām precēm un Itālijā tirgotām precēm, jo ar tiem nav piešķirtas īpašas priekšrocības Itālijas tirgū Itālijas transporta pakalpojumiem vai Itālijas precēm.

38 — Skat. 1991. gada 25. jūlija spriedumu lietā C-76/90 *Säger* (*Recueil*, I-4221. lpp., 12. punkts) un 1995. gada 10. maija spriedumu lietā C-384/93 *Alpine Investments* (*Recueil*, I-1141. lpp.). Lietā *Alpine Investments*, kas attiecas uz pakalpojumu "eksportu", Tiesa ir atzinusi, ka dalībvalsts pasākums var būt pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums, lai gan tas tiek vispārēji piemērots un nav diskriminējošs, un ka tā mērķis vai sekas nav priekšrocību radišana valsts tirgum salīdzinājumā ar citu dalībvalstu pakalpojumu sniedzējiem.

39 — Attiecībā uz darba ņēmēju brīvu pārvietošanos skat. 1995. gada 15. decembra spriedumu lietā C-415/93 *Bosman* (*Recueil*, I-4921. lpp., 104. punkts), kurā Tiesa vadījās no tā, ka pastāv šķēršļi darba ņēmēju brīvai pārvietošanās. Attiecībā uz uzņēmējdarbības brīvību skat. 1988. gada 7. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 154/87 un 155/87 *Wolf* u.c. (*Recueil*, 3897. lpp., 9. punkts) un 1993. gada 31. marta spriedumu lietā C-19/92 *Kraus* (*Recueil*, I-1663. lpp., 32. punkts). Skat. tiesību teorijā par diskriminācijas un personu brīvas pārvietošanās problemātiku, piemēram, Bernard, N. *Discrimination and Free Movement in EC Law. International and Comparative Law Quarterly*. Nr. 1/1996, 83. un turpmākās lpp.; Daniele, L. *Non-Discriminatory Restrictions to the Free Movement of Persons. European Law Review*. Nr. 3/1997, 191. un turpmākās lpp.

3) Priekšlikums grozīt judikatūru

49. Ievērojot iepriekš minētos argumentus, es uzskatu, ka ir pamatoti, ka Tiesa groza tā dēvēto *Groenveld* testu, t.i., pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību šauru definīciju.

40 — Skat., piemēram, 2002. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-367/98 *Komisija/Portugāle* (*Recueil*, I-4731. lpp.) un 2006. gada 28. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-282/04 un C-283/04 *Komisija/Nīderlande* (Krājums, I-9141. lpp.). Skat., piemēram, Lenaerts, K., Van Nuffel, P. *Constitutional Law of the European Union*. 2. izdevums, Sweet & Maxwell, Londona, 2005, 240. lpp.

50. Lai grozītu šo definīciju, Tiesai būtībā ir divas iespējas. Pirmā iespēja: tā transponē arī uz EKL 29. pantu definīcijas, kuras tā ir attīstījusi saistībā ar EKL 28. pantu. Tas nozīmē, ka, lai definētu pasākumus ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, tā piemēro pienācīgi pielāgotu formulējumu, kas secināts no sprieduma lietā *Dassonville*⁴¹, ka tā skaidri pieļauj šo pasākumu pamatošanu ar obligātajām prasībām, kas noteiktas spriedumā lietā *Cassis de Dijon*⁴², un ka pārdošanas noteikumi neietilpst šo pasākumu definīcijā atbilstoši nosacījumiem, ko tā ir definējusi spriedumā apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*⁴³. Otrā iespēja: Tiesa formulē pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību definīciju pat šaurāk, nekā tas ir izdarīts spriedumā lietā *Dassonville*, kas, iespējams, var arī attaisnot spriedumā apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* paredzēto kritēriju nepiemērošanu eksporta ierobežojumiem. Pat otrās iespējas ietvaros valsts pasākumu var pamatot ar obligātām prasībām, kas atklātas spriedumā lietā *Cassis de Dijon*.

51. Abām iespējām ir priekšrocības un trūkumi. Otrās iespējas priekšrocība ir tā, ka pasākumi ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību netiek definēti plaši, ietverot bezgalīgu skaitu dalībvalstu pasākumu. Bet, izstrādājot šo šaurāko definīciju, no jauna saskaramies ar jautājumu par piemērotiem principiem, pamatojoties uz kuriem šāda definīcija ir izstrādājama. Otrās iespējas papildu trūkums ir arī tāds, ka jaunas īpašas pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību defini-

cijas izstrāde no jauna radīs pretrunas judikatūrā attiecībā uz preču brīvu apriti un pamatbrīvībām vispār.

52. Līdz ar to, manuprāt, ir skaidrs, ka spriedumos lietā *Dassonville*, lietā *Cassis de Dijon*, kā arī apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* sniegtās definīcijas, ierobežojumi un kritēriji ir piemērojami arī EKL 29. panta interpretācijai. Bet šī judikatūra ir jāpielāgo EKL 29. pantam. Tātad es turpinājumā norādīšu kritērijus, kuri Tiesai ir jāpiemēro pasākumiem ar eksporta kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību.

53. Pirmkārt, piedāvāju Tiesai definēt pasākumus ar eksporta kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību kā visus dalībvalstu pasākumus, kuri var tieši vai netieši, pašreiz vai potenciāli ietekmēt tirdzniecību Kopienā.

54. Šajā sakarā ir jāapzinās, ka tik plaša pasākumu ar eksporta kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību definīcija

41 — Iepriekš 3. zemesvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Dassonville*.

42 — 1979. gada 20. februāra spriedums lietā 120/78 *Rewe-Zentral AG (Cassis de Dijon)* (*Recueil*, 649. lpp.).

43 — Iepriekš 4. zemesvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*.

ietver ļoti lielu pasākumu skaitu⁴⁴. Praksē tas nozīmē, ka visi ražošanas un tās ierobežojumu noteikumi, jebkuri noteikumi, kuri jebkādā veidā palielina ražošanas izmaksas⁴⁵, vai pasākumi, kas attiecas uz darba nosacījumiem, var, piemēram, arī būt pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību. Tas varētu novest pie tā, ka būtu iespējams apstrīdēt arī tādus dalībvalstu pasākumus, kas nav pietiekami saistīti ar eksportu.

55. Preces ieviešanas noteiktā dalībvalstī gadījumā nepastāv iepriekš minēto faktoru ietekmes iespēja, jo ievestā prece ir ražota citā dalībvalstī. Minētie faktori tātad var ietekmēt tikai eksporta no dalībvalsts ierobežojumus. Bet ir jānorāda, ka šie faktori pārāk netieši ietekmē eksporta ierobežojumus, tādējādi ir jāizslēdz iespēja, ka tos varētu uzskatīt par pasākumiem ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību.

56. Tādēļ es piedāvāju Tiesai ierobežot pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, no šīs definīcijas izslēdzot pasākumus, kas eksportu ietekmē *pārāk nejauši un pārāk netieši*. Atcerēsimies, ka līdz šim pieņemtajā judikatūrā attiecībā uz EKL 29. pantu Tiesa jau ir izslēgusi no minētā panta satura — neraugoties uz pasākumu ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību šāuro definīciju — konkrētus iepriekšminētos pasākumus. Lietā *Oebel*⁴⁶ Tiesa, piemēram, ir nospriedusi, ka maiznieku nakts darba aizliegums — t.i., pasākums, kas attiecas uz darba apstākļiem, — nebija pasākums ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību. Lietā *ED*⁴⁷ Tiesa ir nospriedusi, ka iespēja, ka Itālijas Civilprocesa kodeksa norma, saskaņā ar kuru nav iespējams parādniekam citā dalībvalstī prasīt samaksāt, ietekmē attiecīgās dalībvalsts pārdevējus tādā veidā, ka tie šaubās pārdot precī uz ārvalstīm, ir pārāk nejauši un netieši (*trop aléatoire et indirecte, too uncertain and indirect, zu ungewiß und zu mittelbar*), lai tie varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm⁴⁸. Tiesa, piemēram, šo kritēriju ir piemērojusi arī atsevišķās lietās, kas attiecas uz pasākumiem ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību⁴⁹, kas attiecas uz personu brīvu pārvietošanos⁵⁰ un uzņēmēj-

44 — Tas ir norādīts arī teorijā. Skat., piemēram, iepriekš 27. zemsivitas piezīmē minēto Füller, J. T., 45. lpp.; Oliver, P. Some Further Reflections on the Scope of Articles 28-30 (Ex 30-36) EC. *Common Market Law Review*. Nr. 4/1999, 800. lpp.; Woods, L. *Free Movement of Goods and Services within the European Community*. Ashgate, Aldershot, 2004, 108. lpp.; Oliver, P., Enchelmaier, S. Free movement of goods: Recent developments in the case law. *Common Market Law Review*. Nr. 3/2007, 686. lpp.; Enchelmaier, S. The ECJ's Recent Case Law on the Free Movement of Goods: Movement in All Sorts of Directions. *Yearbook of European Law*. 2007, 144. lpp.

45 — Iepriekš 27. zemsivitas piezīmē minētajā von der Groeben, H., Schwarze, J. (izd.) EKL 29. panta komentārā, 1081. lpp., 15. punktā Müller-Graff, P.-C. īpaši pievērš uzmanību tam, ka tik plaša definīcija ietvertu arī pasākumus, kas palielina ražošanas izmaksas.

46 — Iepriekš 20. zemsivitas piezīmē minētais spriedums lietā *Oebel*.

47 — Iepriekš 20. zemsivitas piezīmē minētais *ED*.

48 — Iepriekš 20. zemsivitas piezīmē minētais spriedums lietā *ED*, 11. punkts.

49 — Skat. 1990. gada 7. marta spriedumu lietā C-69/88 *Krantz* (*Recueil*, I-583. lpp., 11. punkts), 1993. gada 13. oktobra spriedumu lietā C-93/92 *CMC Motorradcenter* (*Recueil*, I-5009. lpp., 12. punkts) un 2005. gada 26. maija spriedumu lietā C-20/03 *Burmanjer* u.c. (Krājums, I-4133. lpp., 31. punkts).

50 — Skat. 2000. gada 27. janvāra spriedumu lietā C-190/98 *Graf* (*Recueil*, I-493. lpp., 25. punkts). Skat. arī ģenerāladvokātes Sarpstones [Sharpston] 2007. gada 28. jūnija secinājumus lietā C-212/06 *Gouvernement de la Communauté française* un *Gouvernement wallon* (Krājums, I-1683. lpp., 56., 59. un turpmākie punkti).

darbības brīvību⁵¹. Šajā sakarā jāatgādina, ka iepriekš minētajam kritērijam ir cēloniska saikne ar eksporta pasākumu un ierobežojumu sekām un ka nav runa par eksporta ierobežojuma intensitāti.

sprieduma apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* 16. punkta, to izsakot šādi: piemērojot precēm, kas tiek eksportētas uz citu dalībvalsti, valsts tiesisko regulējumu, kas ierobežo vai aizliedz noteiktus pārdošanas noteikumus, netiek tieši vai netieši, pašreiz vai potenciāli ierobežota tirdzniecība Kopienā, ja šīs tiesību normas ir piemērojamas visiem attiecīgajiem tirgus dalībniekiem, kuri darbojas valsts teritorijā, un ja tās tiesību ziņā un faktiski vienādi ietekmē valsts preču un to preču, kas tiek eksportētas uz citu dalībvalsti, tirdzniecību.

57. Turpinājumā ir jāaplūko arī jautājums par to, kā var arī, interpretējot EKL 29. pantu, piemērot spriedumā apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*⁵² noteiktos kritērijus, pamatojoties uz kuriem nediskriminējoši pārdošanas noteikumi neietilpst EKL 28. panta piemērošanas jomā. Uzskatu, ka ir taisnība, ka analizē, pamatojoties uz EKL 29. pantu, varam transponēt testu, kuru Tiesa attīstīja apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*, bet tas ir jāpielāgo eksporta īpašībām.

59. Tātad es uzskatu, ka ir jāņem vērā, ka noteikti pārdošanas noteikumi kavē vai ierobežo iziešanu no tirgus, lai gan tie nediskriminē ne tiesību ziņā, ne faktiski.

58. Tātad attiecībā uz šo jautājumu vispirms piedāvāju Tiesai pasākumiem, kuri attiecas uz eksportu, pielāgot formulējumu, kas izriet no

60. Pirmais iemesls: šāda EKL 29. panta interpretācija vislabāk atbilst preču brīvas aprites nolūkam un mērķim. Jau lietu, kas pamatotas ar EKL 28. pantu, ietvaros kļuva redzams, ka, šauri piemērojot apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* izstrādāto testu, bez

51 — Skat. ģenerāldavokāta Ticano [*Tizzana*] 2004. gada 25. marta secinājumus lietā, par kuru 2004. gada 5. oktobrī ir pieņemts spriedums lietā *CaixaBank France* (Krājums, I-8961. lpp., 75. punkts).

52 — Iepriekš 4. zemsviras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*.

pamatojuma var izslēgt atsevišķus pārdošanas noteikumus, kas ļoti ierobežo importu. Šī iemesla dēļ jau vairākas reizes ģenerāldokātu secinājumos⁵³ un tiesību teorijā⁵⁴ ir norādīts, ka pārdošanas noteikumi, kas kavē vai ierobežo *pieēju* tirgum, ir jāuzskata par pasākumiem ar importa kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību. Šādu uzskatu pamato arguments, ka spriedumā apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* noteikto kritēriju piemērošana būtībā ir atbilstoša *tikai* precēm, kas ir importētas attiecīgās dalībvalsts tirgū⁵⁵.

atļauju tās pārdot tikai noteiktiem pārdevējiem⁵⁸. Katrā ziņā šie pārdošanas noteikumi⁵⁹ ir jāanalizē, pamatojoties uz testu, kas izriet no sprieduma apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*, jo pretējā gadījumā mēs atgrieztos laikposmā pirms pēdējās minētās lietas, kurā tirgus dalībnieki apstrīdēja visu tiesisko regulējumu, "kuru sekas ir to tirdzniecības brīvības ierobežošana", spēkā esamību⁶⁰. Atsevišķi pārdošanas noteikumi var ierobežot eksportu tiešāk, jo tie vispirms ir saistīti tieši ar to, ka prece šķērso robežu⁶¹. Tāds ir, piemēram, tiesiskais regulējums, kurš aizliedz noteiktu preču pārdošanu internetā⁶². Bet, pamatojoties uz šo pārdošanas noteikumu *īpašībām*, ar grūtībām izveidojam divas iepriekš noteiktas un skaidri definētas pārdošanas noteikumu kategorijas, tādējādi šajā stadijā es minu tikai ilustratīvus piemērus. Drīzāk pārdošanas noteikumi būtu jānošķir atkarībā no to sekām, tātad jānosaka, vai tie var ietekmēt *pieēju* tirgum vai izešanu no tirgus.

61. Ir taisnība, ka lielākā daļa valsts tiesisko regulējumu attiecībā uz pārdošanas noteikumiem pietiekami tieši neietekmē preču brīvu apriti, lai to varētu uzskatīt par ierobežojumiem izešanai no tirgus. Pie tiem pieder, piemēram, noteikumi par atsevišķu tirdzniecības vietu darba laikiem⁵⁶, par noteiktu preču pārdošanu tikai noteiktos veikalos⁵⁷, vai

53 — Skat. šajā sakarā ģenerāldokātes Štikas-Haklas 2003. gada 11. marta secinājumus iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētajā lietā *Deutscher Apothekerverband*, 77. punkts. Skat. arī ģenerāldokātes Kokotes 2006. gada 14. decembra secinājumus lietā C-142/05 *Mickelsson* un *Roos* (lieta tiek izskatīta Tiesā, 66. punkts).

54 — Iepriekš minētais Barnard, C., 159. un turpmākās lpp., kā arī Oliver, P. Some Further Reflections on the Scope of Articles 28-30 (Ex 30-36) EC. *Common Market Law Review*. Nr. 4/1999, 795. lpp.

55 — Skat. šajā sakarā iepriekš 53. zemsvītras piezīmē minētos ģenerāldokātes Štikas-Haklas secinājumus lietā *Deutscher Apothekerverband*, 77. punkts. Skat. arī iepriekš 53. zemsvītras piezīmē minētos ģenerāldokātes Kokotes secinājumus lietā *Mickelsson* un *Roos*, 53. punkts.

56 — Skat., piemēram, 1996. gada 20. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no C-418/93 līdz C-421/93, no C-460/93 līdz C-462/93, C-464/93, no C-9/94 līdz C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 un C-332/94 *Semeraro Casa Uno* u.c. (*Recueil*, I-2975. lpp.).

57 — Skat., piemēram, 1995. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-391/92 Komisija/Griekija (*Recueil*, I-1621. lpp.).

58 — Skat., piemēram, 1995. gada 14. decembra spriedumu lietā C-387/93 *Banchero* (*Recueil*, I-4663. lpp.).

59 — Iepriekš minētie pārdošanas noteikumi tiešām attiecas uz jautājumu *kad, kur un kas* pārdod noteiktu preci, bet nevar principā piekrist, ka šie pārdošanas noteikumi neierobežo *pieēju* tirgum vai izešanu no tirgus, tādējādi nevar uzskatīt, ka ar minētajiem piemēriem ir radīta abstrakta pārdošanas noteikumu kategorija, iepriekš noteikta un skaidri definēta, un ka ir jāizslēdz tests, kas noteikts spriedumā apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*.

60 — Šo secinājumu 4. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*, 14. punkts.

61 — Runa ir pirmām kārtām par pārdošanas noteikumiem, kuri attiecas uz *veidu*, kādā prece tiek pārdota, bet vienlīdz ir grūti runāt par iepriekš noteiktu kategoriju; ir jānovērtē pārdošanas noteikuma individuālā ietekme katrā no gadījumiem konkrētajā lietā.

62 — Lai gan Tiesa iepriekš 10. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma lietā *Deutscher Apothekerverband* 74. punktā pamatojās uz konstatējumu, ka Vācijas aizliegums pārdot medikamentus internetā vairāk ietekmēja aptiekas, kas atrodas ārvalstīs, nekā tās, kas atrodas Vācijā, un tātad tā turpināja vadīties no faktiskas diskriminācijas kritērija, tā nav konstatējusi faktisku diskrimināciju attiecībā uz *pieēju* tirgum.

62. Otrs iemesls, lai izslēgtu no sprieduma apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* testa šos pārdošanas noteikumus, kuri ierobežo iziešanu no tirgus, ir saistīts ar to, ka, ieviešot minētajā spriedumā noteiktos principus, ir jāņem vērā eksporta īpašības. Sākotnējie kritēriji, kas noteikti spriedumā apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* un ir izstrādāti attiecībā uz importa ierobežojumiem, ir balstīti uz principu, saskaņā ar kuru pārdošanas noteikumi neierobežo importu, ja uz valsts preces un preces, kas ir importēta tirgū, kurā tā ir pārdota, pārdošanu attiecas vienādi nosacījumi tiesību ziņā un faktiski. Analogiski varam šo principu transponēt attiecībā uz eksportu: precei, kas tiek pārdota noteiktās dalībvalsts tirgū, un precei, kas paredzēta iziešanai no šī tirgus, ir jāpiemēro tiesību ziņā un faktiski vienādi nosacījumi, lai valsts pasākumi eksportēto preci neietekmētu vairāk kā pārdošanu izcelsmes valstī.

63. Bet šī principa interpretācija praksē var atšķirīgi ietekmēt eksportu un importu. Importa gadījumā, ja veicam spriedumā apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* noteikto testu, konstatējam, ka nepastāv diskriminācija valsts tirgū starp valsts precēm un ārvalstu precēm, lai gan attiecībā uz eksportu konstatējam, ka nav diskriminācijas valsts tirgū starp divām valsts precēm, no kurām viena tiks eksportēta. Ja valsts pasākums tiesību ziņā nediskriminē eksportēto preci salīdzinājumā ar izcelsmes dalībvalstī pārdoto, tātad mēs varam lielākoties konstatēt

iespējamu faktisku eksporta diskrimināciju tikai tādu apstākļu dēļ, kas nav radušies tirgū, kurā prece ir pārdota, bet gan — tieši otrādi — ārpus šī tirgus. Tādējādi bieži nav viegli droši konstatēt šāda veida ārējo faktoru faktiskās sekas. Ir taisnība, ka nevaram jau abstraktā limenī izslēgt iespēju, ka valsts pasākums faktiski atšķirīgi ietekmē eksportēto preci un izcelsmes valstī pārdoto preci tikai to faktoru dēļ, kuri ir radušies tajā tirgū, kurā prece tiek pārdota.

64. Trešais iemesls arī ir īpaši saistīts ar eksportu, jo tik tiešām pārdošanas noteikumi bieži ir šķērslis eksportam un nevis prasība, kas attiecas uz preci. Šis apstāklis tātad atšķiras no importa apstākļiem, kuros pamatā attiecīgās dalībvalsts noteiktajām prasībām precēm ir ierobežojoša ietekme. Prasību precēm ietekme uz eksportēto preci atšķiras no ietekmes uz importēto preci. Precei, kas importēta no vienas dalībvalsts uz otru, ir jāatbilst dubultām prasībām attiecībā uz precēm — vispirms prasībām, ko nosaka dalībvalsts, kurā prece tiek ražota, pēc tam arī dalībvalsts, kurā prece tiek importēta, prasībām. Prasību precēm kā pasākumu ar importam līdzvērtīgu iedarbību definīcijas jēga ir izvairīties no tā, ka preces ieiešana importa dalībvalstī var tikt kavēta vai ierobežota tāpēc, ka dalībvalsts noteiktās prasības precēm atšķiras no dalībvalsts, kurā prece tiek ražota, prasībām. Attiecībā uz preci, kas ir eksportēta no noteiktas dalībvalsts, ja mēs nosakām, vai pastāv šķērslis eksportam, ņemamas vērā tikai prasības, kas attiecas uz precēm, kuras ir pieņēmusi šī dalībvalsts, bet ne tās prasības, kurām precei ir jāatbilst

dalībvalstī, uz kuru to eksportē. Tā kā līdz ar to pārdošanas noteikumi bieži ir šķērslis eksportam, ir pamats izslēgt no sprieduma apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard* testa pārdošanas noteikumus, kas tieši kavē vai ierobežo iziešanu no tirgus.

65. Iepriekš minēto iemeslu dēļ es piedāvāju dalībvalstu tiesiskos regulējumus par pārdošanas noteikumiem, kas kavē vai tieši traucē *iziešanu no tirgus*, uzskatīt par pasākumiem ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību.

66. Turpinājumā es analizēju šo lietu EKL 29. panta grozītās interpretācijas aspektā.

4) Vērtējums, pamatojoties uz grozīto EKL 29. panta interpretāciju

67. Tātad no iepriekš aprakstītās argumentācijas izriet, ka pašreizējā Kopienas tiesību

attīstības stadijā ir īstais brīdis grozīt EKL 29. panta interpretāciju.

68. Vērtējot Beļģijas likuma par patērētāju aizsardzību 80. panta 3. punktu, ir jānodala divi aspekti. Pirmkārt, ir jāizvērtē, vai pati tiesību norma, tātad aizliegums prasīt patērētājam norēķinu vai samaksu septiņu darba dienu atteikuma termiņa laikā, ir pretrunā EKL 29. pantam. Otrkārt, ir arī jāanalizē EKL 29. panta aspektā Beļģijas tiesību normas īpašā interpretācija, kas tiek piemērota praksē, proti, ka pārdevējs nevar prasīt patērētājam viņa kredītkartes numuru, lai gan viņš apņemas neizmantot to samaksas iekasēšanai septiņu darba dienu atteikuma termiņa laikā.

69. Vērtējums, pamatojoties uz EKL 29. panta interpretācijas grozījumu priekšlikumu, norit vairākos posmos.

70. Vispirms ir jākonstatē, ka Beļģijas apstrīdētā tiesību norma un tās interpretācija attiecas uz pārdošanas noteikumiem; tātad analizē piemērosim pirmām kārtām kritērijus, kas izriet no sprieduma apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*. Lai gan Beļģijas tiesību norma regulē samaksas noteikumus un šīs normas interpretācija attiecas uz īpašu samaksas noteikumu, ir runa par būtiskām pirkuma līguma un, konkrētāk, pirkuma

internetā sastāvdaļām, līdz ar to tie ir jāpie-skaita pārdošanas noteikumiem. Judikatūrā, kas attiecas uz EKL 28. pantu, Tiesa ir jau konstatējusi, ka uz pirkumu internetā attiecas pārdošanas noteikumi⁶³.

71. Šī vērtējuma ietvaros vispirms ir jāatbild uz jautājumu, vai šī tiesību norma un tās interpretācija, pirmkārt, ir piemērojamas visiem attiecīgajiem tirgus dalībniekiem, kas veic uzņēmējdarbību valsts teritorijā, un, otrkārt, vai tās vienā veidā — gan tiesību ziņā, gan faktiski, ietekmē kā valsts, tā eksportēto preču tirdzniecību uz citu dalīb-valsti.

72. Pirmais kritērijs, kurš izriet no sprieduma apvienotajās lietās *Keck* un *Mithouard*, ir izpildīts, jo gan tiesību norma, gan tās interpretācija ir piemērojamas visiem tirgus dalībniekiem, kas pārdod preces Beļģijā, izmantojot distances līgumus.

73. Otrā kritērija ietvaros vispirms ir jākon-statē, ka gan tiesību norma, gan tās interpre-tācija tiesību ziņā vienādi skar valsts preču tirdzniecību un eksportēto preču tirdzniecību,

jo tā neietver nevienu īpašu noteikumu attiecībā uz preču tirdzniecību valstī vai eksporta precēm. Attiecībā uz faktisko ietekmi uz eksportu es jau norādīju, izdarot vērtējumu, pamatojoties uz pastāvošo judika-tūru, ka gan Beļģijas apstrīdētajai tiesību normai, gan tās interpretācijai bija vienāda faktiska ietekme kā uz iekšējo tirdzniecību, tā uz eksportu. Bet atbilstoši priekšlikumam grozīt EKL 29. panta interpretāciju ir jāizvērtē, vai Beļģijas tiesību norma vai tās interpretācija ir šķērslis iziešanai no tirgus — par spīti tam, ka tās nerada diskrimināciju ne no tiesību viedokļa, ne faktiski.

74. Pamatojoties uz aizliegumu prasīt samaksu septiņu darba dienu, kas paredzētas atteikumam, laikā, pārdevējs, kas piegādā precī patērētājam, ir pilnīgā neziņā par to, vai tas kādreiz saņems pienākošo samaksu. Nedrošība, kurā atrodas pārdevējs attiecībā uz samaksu, var to pārliecināt nepārdot precī, izmantojot distances līgumu. Šajā sakarā maza nozīme ir tam, vai ar samaksas saņemšanu saistītais risks ir atšķirīgs pārdošanai uz ārvalstīm un pārdošanai Beļģijā. Beļģijas tiesību normas interpretācija, saskaņā ar kuru pārdevējs nevar prasīt patērētājam kredītkartes numuru, arī nozīmē jūtamā nedrošību pārdevējam, jo nav nekādas garan-tijas par samaksas saņemšanu. Šī nedrošība var likt pārdevējam, kuram ir bailes, ka tas nesaņems samaksu, pārtraukt preces eksportu

63 — Iepriekš 10. zemsviras piezīmē minētais spriedums lietā *Deutscher Apothekerverband* (68. un turpmākie punkti).

ar interneta starpniecību vai samazināt šī eksporta apjomu. Tieši šo bailu dēļ uzņēmums *Santurel* prasīja saviem klientiem ārvalstīs viņu kredītkaršu numurus.

75. Līdz ar to varam konstatēt, ka, pamatojoties uz priekšlikumu grozīt EKL 29. panta interpretāciju, tāda tiesību norma kā Beļģijas Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punkts un tās interpretācija, saskaņā ar kuru pārdevējs nevar prasīt patērētājam viņa kredītkartes numuru, ir šķērslis izešanai no tirgus un tātad pasākums ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību.

76. Lai gan minētais pasākums ir pasākums ar eksporta kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, no pastāvīgās Tiesas judikatūras attiecībā uz EKL 28. pantu — kuru var transponēt uz EKL 29. pantu iepriekš minēto iemeslu dēļ — izriet, ka valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts pasākums ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, var tikt pamatots ar vienu no EKL 30. pantā minētajiem iemesliem vai obligātām prasībām⁶⁴. Katrā ziņā valsts tiesību normai ir jāspēj garantēt tās mērķa īstenošanu un tai nav jāpārsniedz tas, kas ir tieši nepieciešams tā sasniegšanai⁶⁵.

64 — Attiecībā uz obligātām prasībām skat. šo secinājumu 42. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Cassis de Dijon*, 8. punkts.

65 — Skat., piemēram, 2002. gada 20. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-388/00 un C-429/00 *Radiosistemi* (*Recueil*, I-5845. lpp., 40.–42. punkts), 2003. gada 8. maija spriedumu lietā C-14/02 *ATRAL* (*Recueil*, I-4431. lpp., 64. punkts), 2005. gada 8. septembra spriedumu lietā C-40/04 *Yonemoto* (Krājums, I-7755. lpp., 55. punkts) un 2005. gada 10. novembra spriedumu lietā C-432/03 Komisija/Portugāle (Krājums, I-9665. lpp., 42. punkts).

77. Nākamais jautājums, uz kuru mums ir jāatbild, tātad ir — vai Beļģijas pasākumu var pamatot vai nu ar vienu no EKL 30. pantā uzskaitītajiem iemesliem, vai ar vienu no obligātajām prasībām, kuras Tiesa ir izstrādājusi spriedumā lietā *Cassis de Dijon*⁶⁶ un tam sekojošajā judikatūrā. Uz šo lietu neattiecas neviens no EKL 30. pantā uzskaitītajiem iemesliem, bet ir iespējams atsaukties uz patērētāju aizsardzību, kas ir viena no obligātajām prasībām.

78. Nav šaubu par to, ka aizliegums prasīt samaksu vai norēķinu septiņu darba dienu atteikuma termiņa laikā un tā interpretācija, saskaņā ar kuru pārdevējs nevar pirms minētā termiņa beigām prasīt patērētājam viņa kredītkartes numuru, ir vērsta uz patērētāju aizsardzību. Aizliedzot prasīt samaksu vai norēķinu atteikuma termiņa laikā, Beļģija ir vēlējusies konsolidēt patērētāju atteikuma tiesības distances līguma gadījumā⁶⁷, tiesības, kuras ir garantētas Direktīvas 97/7 6. pantā,

66 — Skat. iepriekš šo secinājumu 42. zemsvītras piezīmē minēto spriedumu lietā *Cassis de Dijon*.

67 — Vispārīgi par atteikuma tiesībām saistībā ar distances līgumu skat., piemēram, Reich, N. Die neue Richtlinie 97/7/EG über den Verbraucherschutz bei Vertragsabschlüssen im Fernabsatz. *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*. Nr. 19/1997, 584. un turpmākas lpp.; Micklitz, H.-W. Die Fernabsatzrichtlinie 97/7/EG. *Zeitschrift für europäisches Privatrecht*. Nr. 4/1999, 884. un turpmākas lpp.; Bernardeau, L. La directive communautaire 97/7 en matière de contrats à distance. *Cahiers de droit européen*. Nr. 1-2/2000, 129. lpp.; Poillot, E. Le droit comparé au service de la compréhension de l'acquis communautaire en droit privé: l'exemple du droit de rétractation dans la directive 97/7/CE concernant la protection des consommateurs en matière de contrats à distance. *Revue internationale de droit comparé*. Nr. 4/2005, 1017. lpp.; Knez, R. Direktiva 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 1997 o varstvu potrošnikov glede sklepanja pogodb pri prodaji na daljavo. Trstenjak, V. *Evropsko pravo varstva potrošnikov*. GV Založba, Ljubljana, 2005, 113. lpp.

un radīt par labu patērētājam atteikuma nosacījumus, kuros tas varētu īstenot savas tiesības ar vismazāko risku. Ir viegli saprast, ka distances līguma gadījumā patērētājam ir jābūt vairāk aizsargātam nekā parasta pirkuma gadījumā; patērētājam piešķirto atteikuma tiesību pamatā ir apstākļi, ka distances līguma gadījumā viņš konkrēto preci redz tikai pēc pasūtīšanas⁶⁸. Šajā sakarā Direktīvas 97/7 četrpadsmitajā apsvērumā ir paredzēts, ka atteikuma tiesības ir tāpēc, ka “patērētājam faktiski nav iespēju apskatīt izstrādājumu vai pārliecināties par sniegtā pakalpojuma raksturu pirms līguma noslēgšanas”.

patērētājam atteikuma gadījumā jāgaida samaksāto summu atmaksāšana. Atbilstoši Direktīvas 97/7 6. panta 2. punktam šī atlīdzināšana ir jāveic iespējami īsā laikā un katrā ziņā — 30 dienu laikā. Vienlaikus Beļģija vēlas aizsargāt patērētāju no riska, ka pārdevējs viņam neatlīdzinās jau samaksātās summas. Pamatojoties uz nosauktajiem motīviem, varam konstatēt, ka Beļģijas tiesību normu un tās interpretāciju var pamatot, balstoties uz patērētāju aizsardzību.

79. Tādējādi, pieņemot Patērētāju aizsardzības likuma 80. panta 3. punktu, Beļģija ir nolēmusi nodrošināt patērētājam augstāku aizsardzības līmeni, nekā Direktīvā 97/7 paredzētais. To darot, Beļģija ir novērsusi, ka

80. Visbeidzot, vēl ir jāpārbauda, vai apstrīdētā Beļģijas tiesību norma un tās interpretācija ir samērīgas. Pārbaudot samērīgumu, ir jāpārlicinās, vai tiesību norma un tās interpretācija ir piemērotas un nepieciešamas, lai sasniegtu mērķi aizsargāt patērētājus, konkrētāk, vai ir tādi pasākumi, ar kuriem ir iespējams sasniegt šos mērķus tikpat efektīvi, bet preču brīvu apriti mazāk ierobežojošā veidā⁶⁹. Pirmkārt, vispārīgo aizliegumu prasīt norēķinu vai samaksu pirms atteikuma termiņa beigām aplūkošu no samērīguma

68 — Skat. šajā nozīmē Sinne Heinrichs, H. Das Widerrufsrecht nach der Richtlinie 97/7/EG über den Verbraucherschutz bei Vertragsabschlüssen im Fernabsatz. Beuthien, V., u.c. (izd.) *Festschrift für Dieter Medicus zum 70. Geburtstag*. Heymanns, Kelne, 1999, 190. lpp.; Pützhoven, A. *Europäischer Verbraucherschutz im Fernabsatz. Die Richtlinie 97/7/EG und ihre Einbindung in nationales Verbraucherrecht*. Beck, Minhe, 2001, 76. lpp.; Reuter, M. *Der Fernabsatz und seine rechtliche Ausgestaltung in der Europäischen Union*. Peter Lang, Frankfurte pie Mainas, 2002; Lodder, A., Kaspersen, H. W. K. (izd.) *eDirectives: Guide to European Union Law on E-Commerce. Commentary on the Directives on Distance Selling, Electronic Signatures, Electronic Commerce, Copyright in the Information Society, and Data Protection*. Kluwer, Hāga, 2002.

69 — Skat., piemēram, 1994. gada 10. novembra spriedumu lietā C-320/93 *Ortscheit* (*Recueil*, I-5243. lpp., 16. punkts) un 1999. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-394/97 *Heinonen* (*Recueil*, I-3599. lpp., 33. punkts). Teorijā skat. iepriekš šo secinājumu 40. zemsviras piezīmē minēto Lenaerts, K., Van Nuffel, P. *Constitutional Law of the European Union*.

principa viedokļa, pēc tam vēlreiz aizlieguma interpretāciju, saskaņā ar kuru pārdevējs nedrīkst prasīt patērētājam viņa kredītkartes numuru pirms minētā termiņa beigām.

81. Vispārējs aizliegums prasīt norēķinu vai samaksu pirms atteikuma termiņa beigām, manuprāt, ir pasākums, kurš ir samērīgs mērķim aizsargāt patērētājus. Beļģija ir noteikusi patērētāju aizsardzības līmeni, pamatojoties uz kuru patērētājs netiek pakļauts nekādam riskam distances līguma atsaukšanas gadījumā. Ņemot vērā, ka Direktīvā 97/7 ir paredzēts septiņu darba dienu atteikuma termiņš, ir pieņemams, ka patērētājam vairāk netiek prasīts šī termiņa laikā samaksāt par saņemto preci.

82. Tādējādi ir jākonstatē, ka valsts tiesību norma, kura attiecībā uz distances līgumu aizliedz prasīt no patērētāja jebkādu norēķinu vai samaksu atteikuma termiņa laikā, nav pretrunā EKL 29. pantam.

83. Visbeidzot, ir jāpārbauda, vai Beļģijas tiesību normas interpretācija, saskaņā ar

kuru pārdevējs nedrīkst prasīt no patērētāja viņa kredītkartes numuru pirms atteikuma termiņa beigām, ir samērīga. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka, pārbaudot, vai valsts tiesību norma ir pretrunā Kopienu tiesību normai, ir jāņem vērā ne tikai šīs tiesību normas teksts, bet arī tas, kā to interpretē valsts iestādes⁷⁰. Kopienu tiesībām var būt pretrunā gan valsts tiesību normu burts, gan to interpretācija, jo šī interpretācija valsts līmenī ir traucējoša visiem adresātiem. Līdz ar to valsts iestādēm ir pienākums interpretēt valsts tiesības saskaņā ar Kopienu tiesībām⁷¹.

84. Attiecībā uz interpretāciju, saskaņā ar kuru pārdevējs nedrīkst prasīt patērētājam kredītkartes numuru pirms atteikuma termiņa beigām, manuprāt, ir jākonstatē, ka šī interpretācija pārsniedz to, kas ir stingri nepieciešams, lai sasniegtu mērķi pastiprināti

70 — Tiesību teorijā skat., piemēram, šo secinājumu 9. zemsvītras piezīmē minēto Bieber, R., Epiney, A., Haag, M. *Die Europäische Union*. 280. un 281. lpp., 128. punkts, šo secinājumu 9. zemsvītras piezīmē minēto Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I. *Procedural Law of the European Union*. 162. lpp., 5-056. punkts, attiecībā uz to, ka jānovērtē valsts likumu, administratīvo noteikumu un normu apjoms, ievērojot valsts tiesu sniegto interpretāciju. Kā jau minēju šo secinājumu 9. punktā, 1996. gada 19. novembra spriedumā lietā C-42/95 *Siemens (Recueil, I-6017. lpp.)* Tiesa izlēma jautājumu, vai Kopienu tiesības ir pretrunā *Bundesgerichtshof* [Federālā Augstākā tiesa] attīstītajai judikatūrai.

71 — Vispārīgi attiecībā uz pienākumu interpretēt atbilstoši Kopienu primārajām tiesībām skat. Leible, S., Domröse, R. *Die primärrechtskonforme Auslegung*. Riesenhuber, K. (izd.) *Europäische Methodenlehre — Handbuch für Ausbildung und Praxis*. De Gruyter Recht, Berlīne, 2006, 184. un turpmākās lpp.; attiecībā uz pienākumu interpretēt atbilstoši Kopienu direktīvām skat. Roth, W.-H. *Die richtlinienkonforme Auslegung*. Riesenhuber, K. (izd.) *Europäische Methodenlehre — Handbuch für Ausbildung und Praxis*. De Gruyter Recht, Berlīne, 2006, 308. un turpmākās lpp.

aizsargāt patērētājus. Šī apgalvojuma pamatojumam varam minēt vairākus argumentus.

85. Pirmkārt, pārdevējs šajā gadījumā neprasa kredītkartes numuru, lai iekasētu samaksu par preci, bet — tieši otrādi — tikai, lai nodrošinātos gadījumam, ja patērētājs nesamaksā par preci. Ja tas piegādā preci, neprasot kredītkartes numuru, tas riskē nekad nesaņemt samaksu par preci. Ja pārdevējs neiekasē samaksas summu ar kredītkartes starpniecību, patērētāja aizsardzības līmenis nesamazinās. Acīmredzami varam saprast Beļģijas iestāžu bailes, ka pārdevējs kredītkarti izmantos krāpnieciski, lai iekasētu samaksu pirms atteikuma termiņa beigām vai ka tas pat iekasēs summu ar kredītkartes palīdzību un preci vispār nepiegādās. Apstrīdētās Beļģijas tiesību normas interpretācija, ar kuru Beļģijas iestādes vēlas novērst šāda veida negodīgu rīcību, nav samērīga. Kredītkartes numura paziņošana ļauj radīt piemērotu līdzsvaru starp paaugstinātu patērētāju aizsardzības līmeni un to, ka pārdevējam nerodas risks, ka patērētājs nesamaksā. Ja patērētājs neat-sauc un nemaksā, pārdevējs var iekasēt pirkuma samaksu ar kredītkartes starpniecību.

86. Otrkārt, Beļģijā ir paredzēta krimināl-atbildība pārdevējam par pienākuma, kas tam liek neiekasēt summu ar kredītkartes starpniecību atteikuma termiņa laikā, pārkāpumu. Ir taisnība, ka, atļaujot paziņot kredītkartes numuru, tiek pieļauta arī iespēja, ka atsevišķos gadījumos notiek negodīga rīcība, bet šī iespēja samazinās, ja tiek nodrošināta soda par pārkāpumu efektivitāte. Šī juridiskā norma varbūt nebūs patiešām vienmēr efektīva, bet, nodrošinot piemērotu sodu, tā būs pietiekami efektīva, lai nodrošinātu paaugstinātu patērētāju aizsardzību, ko vēlas panākt Beļģija. Turklāt ir jāņem vērā, ka atbilstoši Direktīvas 97/7 8. pantam dalībvalstīm ir jānodrošina vajadzīgie pasākumi, lai patērētājs varētu lūgt maksājuma anulēšanu, ja saistībā ar distances līgumiem ir negodīgi izmantota viņa maksājumu karte, un saņemt atpakaļ samaksātās summas. Tātad papildu krimināl-sodam, kas attiecas uz pārdevēju, ja tas negodīgi izmanto kredītkarti, ir paredzēta arī īpaša patērētāja aizsardzība.

87. Treškārt, ir jāņem arī vērā faktiskā situācija saistībā ar maksājumiem, kas veikti ar kredītkarti, kuri ir jāsauc par “jaunajiem samaksas noteikumiem”, un priekšrocības, ko piedāvā šie samaksas noteikumi. Saskaņā ar citiem klasiskiem samaksas noteikumiem, kas ir pārdevēju rīcībā distances līgumu gadījumā (piemēram, bankas naudas pārvedums), ja pārdevējs nedrīkst prasīt samaksu pirms atteikuma termiņa beigām, augstāks aizsar-

dzības līmenis ir nodrošināts tikai patērētājam. Šajā sakarā samaksai ar kredītkarti ir virkne priekšrocību, jo tā ļauj vienlaikus aizsargāt abu — gan patērētāja, gan pārdevēja — intereses, principā būtiski nesamazinot patērētāja aizsardzības līmeni. Viņa aizsardzības līmenis samazinās tikai varbūtēji un tikai atsevišķos gadījumos. Ja šī juridiskā norma tiek aizsargāta ar atbilstošu sankciju, kredītkaršu negodīgas izmantošanas gadījumi ir reti. Situāciju, kurā tiek nodrošināta pilnīga patērētāja aizsardzība, bet pārdevējs vispār netiek aizsargāts, lai gan pastāv iespēja nodrošināt abu aizsardzību vienlaikus, var uzskatīt par *summum ius summa iniuria*, t.i., pārmērīgs taisnīgums kļūst par netaisnīgumu. Tas, ka citu samaksas noteikumu gadījumā nav iespējams aizsargāt vienlaikus patērētāju un pārdevēju, nepārlicina par to, ka nevaram piedāvāt abu ieinteresēto personu aizsardzību, ja to atļauj noteikta samaksas forma.

pārdevējs nevar prasīt patērētājam viņa kredītkartes numuru obligātā atteikuma termiņa laikā, lai gan viņš apņemas neizmantot to samaksas iekasēšanai pirms minētā termiņa beigām, ir pretrunā EKL 29. pantam.

5) Secinājumi

88. Iepriekš minēto iemeslu dēļ es uzskatu, ka Beļģijas tiesību normas interpretācija, saskaņā ar kuru distances līguma gadījumā pārdevējs nevar prasīt patērētājam viņa kredītkartes numuru obligātā atteikuma termiņa laikā, lai gan viņš apņemas neizmantot to samaksas iekasēšanai pirms minētā termiņa beigām, ir nesamērīga.

89. Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka tāda valsts tiesību normas interpretācija, saskaņā ar kuru distances līguma gadījumā

90. Tādējādi no iepriekš veiktās analīzes izriet, ka EKL 29. pants pieļauj tādu Beļģijas tiesību normas nozīmi, kas pamatojas uz šauru gramatisku interpretāciju, bet tas nepieļauj tādu interpretāciju, kādu sniedz valsts iestādes. Kā jau ir minēts, šo iestāžu pienākums ir interpretēt valsts tiesību normas atbilstoši Kopienas tiesībām. Visbeidzot, tātad varam konstatēt, ka valsts tiesību norma, kas distances līguma gadījumā aizliedz no patērētāja prasīt jebkādu norēķinu vai samaksu obligātā atteikuma termiņa laikā, nav pretrunā EKL 29. pantam, ja šī tiesību norma netiek interpretēta tādējādi, ka pārdevējs nevar patērētājam prasīt viņa kredītkartes numuru obligātā atteikuma termiņa laikā, lai gan tas apņemas neizmantot to samaksas iekasēšanai minētā termiņa laikā.

VII — Secinājumi

91. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz *Hof van Beroep te Gent* uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

valsts tiesību norma, kas distances līguma gadījumā aizliedz no patērētāja prasīt jebkādu norēķinu vai samaksu obligātā atteikuma termiņa laikā, nav pretrunā EKL 29. pantam, ja šī tiesību norma netiek interpretēta tādējādi, ka pārdevējs nevar patērētājam prasīt viņa kredītkartes numuru obligātā atteikuma termiņa laikā, lai gan tas apņemas neizmantot to samaksas iekasēšanai minētā termiņa laikā.